

כנס דיפלומטיה דיגיטלית – סיכום

בין ה-30 ל-31 במרץ 2016 נערך באוניברסיטת תל אביב כנס בין לאומי בנושא הדיפלומטיה הדיגיטלית. הכנס, אשר כונס ע"י מכון פרטנר לחקר האינטרנט של אוניברסיטת תל-אביב ומשרד החוץ הישראלי, שאף לבחון את האופן בו טכנולוגיית דיגיטליות משפיעות על עבודת הדיפלומט ומשרד החוץ.

בכנס נכחו נציגים מלמעלה מ-20 משרדי חוץ ברחבי העולם, בהם זה האמריקני, הרוסי, הקנדי, האוסטרלי, השוודי והפיני. בנוסף, נכחו בכנס חוקרים מתחומי התקשורת והדיפלומטיה מהאוניברסיטאות המובילות בעולם.

במהלך היום הראשון השתתפו החוקרים והדיפלומטים בשני שולחנות עגולים. הראשון בחן את האופן בו משרדי חוץ יכולים לסייע לאזרחים בעיתות משבר כגון לאחר פיגוע טרור או אסון טבע. משרדי החוץ השונים סקרו את האופן בו טכנולוגיות דיגיטליות משתלבות בעבודת הסיוע הקונסולארי, כולל שימוש ברשתות חברתיות כדי לאסוף מידע על אזרחים הנמצאים באזורי סכנה, הפצת מידע לאזרחים השוהים בחו"ל ושימוש באפליקציות סלולאריות כדי אתר אזרחים הזקוקים לסיוע.

מספר חוקרים ציינו כי השימוש בטכנולוגיות דיגיטליות למטרות קונסולאריות מאפשר למשרדי החוץ לטפח קשרים עם האוכלוסייה המקומית, דבר אשר נמנעו ממנו בעבר לאור הדגש על יצירת קשרים עם אוכלוסיות זרות.

בשלחן העגול השני, נדון בהרחבה האופן בו משרדי החוץ יכולים לעשות שימוש ברשתות חברתיות כדי לפתח דיאלוג עם אוכלוסיות זרות. בהקשר זה, משרד החוץ הישראלי הציג את פעילותו בפייסבוק אשר כוללת רב שיח וירטואלי עם כמיליון עוקבים ברחבי העולם הערבי. משתמשים אלו מעולם לא ניהלו שיחה עם גורמים ישראליים ורבים מהם ממוקמים במדינות עימן אין לישראל יחסים רשמיים. לפיכך, פייסבוק מאפשר למשרד החוץ הישראלי להתגבר על המגבלות של הדיפלומטיה המסורתית.

על אף שמשרדי החוץ הביעו את רצונם לנהל שיחות עם המשתמשים ברשתות חברתיות, מספר חוקרים ציינו כי היקף פעילות זה הינו מצומצם עד מאוד, ומרבית משרדי החוץ משתמשים ברשתות חברתיות למונולוג במקום דיאלוג. משרדי חוץ רבים ציינו כי לעת עתה הם משתמשים ברשתות חברתיות כדי לנסות ולעצב את דעת הקהל הבין לאומית במקום לנהל דו שיח עם קהלים רב לאומיים.

ביום השני של הכנס הציגו מספר משרדי חוץ את מודל הדיפלומטיה הדיגיטלית שלהם ובהם משרד החוץ הפיני, הקנדי, האמריקאי והישראלי. משרד החוץ הפיני בחר להציג בפני הנוכחים את פרויקט האמוג'י הלאומי (national emoji project). במהלך פרויקט זה, פיתח משרד החוץ הפיני אפליקציה סולולארית אשר אפשרה למשתמשים לשלוח אמוג'י אשר מגלם בחובו חלק מהדימוי הלאומי של פינלנד. כך למשל פותח האמוג'י המופיע מטה אשר מציג זוג אזרחים פינים בסאונה. נציגת משרד החוץ הפיני ציינה כי מטרת הפרויקט הייתה לשלב את האזרחים בפילות הדיפלומטית הדיגיטלית ולעודד אותם לשלוח את האמוג'י לחבריהם במדינות זרות כחלק מהניסיון לנהל את הדימוי העולמי של פינלנד.

בנוסף, היום השני של הכנס כלל פאנל מומחים בהם השתתפו חוקרים, עיתונאים ודיפלומטים. בין היתר, הפאנל עסק באופן בו משרדי חוץ עושים שימוש ברשתות חברתיות כדי לשוחח ישירות עם קהלים שונים ובכך מקטינים את התלות שלהם בעיתונאים אשר נחשבים ל"שומרי סף" מסורתיים. כמו כן, נידון בהרחבה השימוש של משרד החוץ הבריטי ברשת טוויטר כדי לעדכן את האוכלוסייה המקומית אודות הפעילות הצבאית של בריטניה נגד ארגון דאע"ש. משרד החוץ הבריטי אף הציג את השיתוף פעולה הווירטואלי בינו לבין משרד החוץ האמריקאי אשר מפעילים בימים אלו אתרים משותפים ברשתות חברתיות אשר נועדו למנוע מצעירים מערביים להצטרף לשורות ארגון דאע"ש.

בכנס הועלו גם הצדדים הבעייתיים יותר של הדיפלומטיה הדיגיטלית, בהם שימוש של משרדי חוץ ברשתות חברתיות למטרות תעמולה, הפצת מידע שגוי במטרה להונות קהלים מקוונים ואיסוף מידע אודות משתמשים ברשתות חברתיות. במהלך שני ימי הכנס הרצו ארבעה חוקרים מאוניברסיטת תל-אביב - חוקרי מכון פרטנר לחקר האינטרנט, הפקולטה לניהול וסדנת יובל נאמן

